

Statistik och jämförelser
Ellen Lundqvist

Statistik om amning

2014

HS0103

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A Allmänna uppgifter	3
A.1 Ämnesområde	3
A.2 Statistikområde	3
A.3 SOS-klassificering	3
A.4 Statistikansvarig	3
A.5 Statistikproducent	3
A.6 Uppgiftsskyldighet	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	4
A.9 EU-reglering	4
A.10 Syfte och historik	4
A.11 Statistikanvändning	4
A.12 Uppläggning och genomförande	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B Kvalitetsdeklaration	4
B.0 Inledning	4
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter	5

1.1.1 Objekt och population.....	5
1.1.2 Variabler	5
1.1.3 Statistiska mått.....	5
1.1.4 Redovisningsgrupper	5
1.1.5 Referenstider	5
1.2. Fullständighet.....	5
B.2 Tillförlitlighet.....	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning.....	6
2.2.4 Svartsbortfall.....	6
2.2.5 Bearbetning.....	6
2.2.6 Modellantaganden.....	6
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått.....	6
B.3 Aktualitet.....	6
3.1 Frekvens.....	6
3.2 Framställningstid.....	6
3.3 Punktlighet	6
B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	7
4.1 Jämförbarhet över tiden	7
4.2 Jämförbarhet mellan grupper	7
4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik	7
B.5 Tillgänglighet och förståelighet.....	7
5.1 Spridningsformer	7
5.2 Presentation.....	7
5.3 Dokumentation.....	7
5.4 Tillgång till primärmaterial.....	7
5.5 Upplysningstjänster.....	8
C Bilagor.....	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Hälsa och sjukvård

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Hälsa och sjukdomar

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Socialstyrelsen
Postadress: 106 30 Stockholm
Besöksadress: Rålambsvägen 3
Kontaktperson: Ellen Lundqvist
Telefon: 075-247 39 45
E-post: ellen.lundqvist@socialstyrelsen.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Socialstyrelsen
Postadress: 106 30 Stockholm
Besöksadress: Rålambsvägen 3
Kontaktperson: Ellen Lundqvist
Telefon: 075-247 39 45
E-post: ellen.lundqvist@socialstyrelsen.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet enligt författning föreligger ej. Dock har Socialstyrelsen i samråd med Landstingsförbundet rekommenderat (SOSFS 1986:9) landstingen att sammanställa amningsuppgifter och att vidarebefordra den regionalt sammanställda amningsrapporteringen till Socialstyrelsen.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring görs av statistiken.

A.9 EU-reglering

Finns ej.

A.10 Syfte och historik

Syftet är att ge en årlig redovisning av amning avseende barn i Sverige och dess utveckling över tid.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av externa användare så som WHO och andra statliga myndigheter, landsting, kommuner, sjukhus, mödra- och barnhälsovården universitetsinstitutioner, journalister och intresseorganisationer samt internt av Socialstyrelsen i flera statistikrapporter.

Statistiken används som bakgrund till att vid behov kunna vidta amningsstimulerande åtgärder.

A.12 Uppläggning och genomförande

Landstingen sammanställer uppgifter från de enskilda barnavårdscentralerna (BVC) som insändes till Socialstyrelsen.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering av statistik sker bland annat till WHO.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Uppgifterna samlas in vid hälsokontroller på barnhälsovårdscentralerna. Eftersom man infört ett nytt nationellt program för barnhälsovården som landstingen i olika takt övergått till påverkar detta till viss del amningsrapporteringen eftersom det inte längre finns något ordinarie BVC-besök vid nio månader. Två landsting har därför frångått registrering vid nio månader och samlar istället in vid åtta månader. Ytterligare sex landsting har rapporterat att de tillfrågar uppgift om amningsmönster retroaktivt vid tio-månaderskontrollen istället förutom i de fall de möter föräldrar och barn vid extra insatt BVC-besök vid nio månader.

Det är sannolikt att Socialstyrelsen på sikt kommer att frångå amning vid nio månader och istället redovisa uppgiften vid åtta månader då samtliga landsting infört sådana rutiner.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Information om amning insamlas vid besök på barnavårdscentralerna som cirka 99 procent av barnen regelbundet besöker vid hälsokontroller under det första levnadsåret. Visst bortfall finns på dessa variabler men det bedöms inte ha någon avgörande betydelse för tolkningen av resultaten.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- Totalundersökning ifrån samtliga barnavårdsenheter.

1.1.1 Objekt och population

Amningsförekomst avseende barn i Sverige, cirka 115 000 per år. Mängdstatistik, det vill säga aggregerade data på kommunnivå.

1.1.2 Variabler

- Enbart, delvis eller ej ammade barn vid 1 veckas ålder.
- Enbart, delvis eller ej ammade barn vid 2 månaders ålder.
- Enbart, delvis eller ej ammade barn vid 4 månaders ålder.
- Enbart, delvis eller ej ammade barn vid 6 månaders ålder.
- Enbart, delvis eller ej ammade barn vid 9 månaders ålder.
- Enbart, delvis eller ej ammade barn vid 12 månaders ålder.

1.1.3 Statistiska mått

Antal och andel (%).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Regional redovisning görs för län och kommun.

1.1.5 Referenstider

Årligen, från och med 1986. Aktuell publikation avser barn födda 2014.

1.2. Fullständighet

Samtliga, vid barnhälsovården inskrivna, barn.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Vid uppföljning och rapportering av stora datamängder kan man inte utesluta att journaluppgifter saknas vid den årliga sammanställningen. Ett mindre antal journaluppgifter är dessutom svåra att bedöma. Det finns flera orsaker till bortfall eller till att journaler inte är bedömningsbara. Förutom brister i journalföring finns cirka 400 adoptivbarn där amningsuppgifter saknas. För invandrade barn som skrivits in i svensk barnhälsovård efter ett års ålder har man som regel inte tagit upp någon detaljerad amningsanamnes i efterhand.

Vissa landsting har högre bortfall. För barn födda 2013–2014 har landstinget i Värmlands län inte skickat in några data och föregående års uppgifter har därför använts för att skatta värden för riket. År 2013 skickade Stockholms läns landsting in bristfälliga uppgifter för flera kommuner. För de kommuner i Stockholms län som inte uppfyllde kvalitetskriterierna användes föregående års värde för att skatta uppgifter för riket som helhet. Skattade värden för Värmland redovisas inte på läns- eller kommunnivå 2013–2014 och för Stockholm år 2013, däremot ingår de i beräkningen av variablers värde på riksnivå.

Vidare har landstinget i Uppsala län för år 2013–2014 inte lämnat uppgifter om amning vid nio månader utan istället vid åtta månaders ålder. Även Örebro

frångick att samla in amningsuppgifter vid nio månader 2014. Det innebär att Uppsala inte presenterats i redovisningar för amning vid nio månader 2013–2014 och Örebro för 2014. Vid beräkning av riket har föregående års värde använts. Den samlade bedömningen är att redovisning av amning vid nio månader därför inte presenteras på riksnivå.

2.2 Osäkerhetskällor

Den största osäkerhetskällan är rapportering av amning vid nio månaders ålder.

2.2.1 Urval

Inget urvalsförfarande förekommer.

2.2.2 Ramtäckning

Inget täckningsproblem förekommer.

2.2.3 Mätning

Totalundersökning. Uppgifter insamlas på elektroniska blanketter som fastställs av Socialstyrelsen.

2.2.4 Svartsbortfall

Barnvårdscentralerna når cirka 99 procent av alla barn under det första levnadsåret och kontakten sker i samband med hälsoundersökningar. Amningsuppgifterna anses vara representativa för den verkliga amningsfrekvensen i riket undantaget amning vid nio och tolv månader för aktuellt år.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetning av primärmaterial sker regionalt i barnhälsovården. Det inkomna materialet bearbetas av en konsult på uppdrag av Socialstyrelsen som genomför olika numeriska kontroller, beräkningar och slutligen framtagande av resultat-tabeller. Bearbetningens bidrag till fel i statistiken bedöms vara litet. Socialstyrelsen gör sedan ytterligare kvalitetskontroller på mängdstatistiken.

2.2.6 Modellantaganden

Förekommer inte.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Omfattningen av okända uppgifter redovisas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

En gång per år.

3.2 Framställningstid

Nio månader räknat från referensperiodens slut till publicering.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Från och med 1986 finns en obruten serie av rapporter om amningsstatistik. År 1964–1975 redovisades statistik över enbart ammade barn upp till sex månaders ålder.

Jämförelser mellan åren bör göras med hänsyn till förändringar i definitioner och beräkningssätt. Följande förändringar som påverkar jämförbarheten har gjorts:

- Före 2004 definierades barn som förutom bröstmjölkl fick smakportioner som enbart ammade. Från och med 2004 har Socialstyrelsen anpassat sig till WHO:s definition för vad som ingår i begreppet ”enbart amning”. Statistik som avser enbart respektive delvis amning är därför inte jämförbar med tidigare år.
- Amning av barn vid nio och tolv månader bör för år 2013 tolkas med försiktighet eftersom uppgift saknas för flera landsting. 2014 redovisas inga nationella data för nio och tolv månader på grund av bristande kvalitet.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Goda möjligheter finns till regionala jämförelser.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Eftersom data inte samlas in på individnivå med tillhörande personnummer är det inte möjligt att göra länknings till andra register.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Publikationen finns på www.socialstyrelsen.se. Uppgifter finns även presenterade i Socialstyrelsens statistikdatabas.

5.2 Presentation

Publikationen består av ett kortare faktablad med huvudresultaten (svensk och engelsk version) och en Excel-fil med fullständigt sifferunderlag, samt information om definitioner, ordlista, metod samt kvalitet.

5.3 Dokumentation

Dokumentation finns samlat på följande webbsida, se www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikefteramne/amning

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar på primärmaterial kan utföras, dock enbart på aggregerad nivå.

5.5 Upplysningstjänster

Ellen Lundqvist, Statistikenhet 2, Avdelningen för Statistik och jämförelser,
Socialstyrelsen.

Telefon: 075-247 39 45

C Bilagor

Blankett för registrering av amningsuppgifter

AMNINGSSTATISTIK
Barn födda 2014

BVC, kodnr/kombikakod, adress och telefon

Blanketten insändes till

barnhälsovårdsöverläkaren / motsvarande senast jan 2016

Uppgiftslämnare:

OBS! fr.o.m. barn födda 2004 är definitionen för **enbart ammade** ändrad

AMNING	DEFINITION
Genomgångna journaler	Här noteras antalet genomgångna journaler för barn födda 2014. OBS! Det ska vara lika med antalet inskrivna barn.
Enbart ammade	Barn som fått enbart bröstmjök samt vitaminer/läkemedel (t.ex. D-vitamin)
Delvis ammade	Barn som förutom bröstmjök fått bröstmjölk ersättning och smakportioner av puréer, välling eller annan kost.
Ej ammade	Barn som ej fått bröstmjök
Ej bedömbara journaler	Här noteras antalet journaler vid respektive ålder där man ej kan bedöma huruvida barnet ammas eller ej, vare sig på journalsida 5 eller i löpande text sidan 6 och framåt.
SUMMA	Summan i varje kolumn skall vara lika med antalet genomgångna journaler.

Antal genomgångna journaler= Barn födda 2014 och inskrivna på BVC 2014-12-31

ÅLDER	1 vecka	2 mån	4 mån	6 mån	9 mån	12 mån
Enbart ammade						
Delvis ammade						
Ej ammade						
Ej Bedömbara journaler						
SUMMA						